

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

Persbericht

Brussel, 20 februari 2025

De arbeidsmarkt is nog niet klaar om de weg naar een koolstofarme economie in te slaan

Op 20 februari 2025 publiceerde de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid een verslag over de groene werkgelegenheid op de arbeidsmarkt en de transitie naar groene beroepen. De decarbonisatie van de economie wordt vaak geassocieerd met de creatie en/of het verlies van bepaalde jobs. In België zal de heroriëntering van werknemers naar groene beroepen echter de doorslaggevende factor zijn. Over het geheel genomen stelt de Raad vast dat de arbeidsmarkt nog niet voldoende voorbereid is voor deze groene transitie.

De arbeidsmarkt en de verschuiving naar een koolstofarme economie

De groene transitie drukt nu al een stempel op de Belgische arbeidsmarkt. De werkgelegenheid in milieusectoren neemt toe, hoewel deze nog steeds een klein deel van het aanbod vertegenwoordigt. In emissie-intensieve bedrijfstakken daalt de werkgelegenheid, al gaat het veeleer om een aanpassing dan om een volledige verdwijning.

Met betrekking tot het arbeidsaanbod omvatten groene beroepen nieuwe en opkomende beroepen (bijv. milieu-ingenieur), beroepen waarnaar de vraag zal stijgen (bijv. installateur van elektriciteitsleidingen) en beroepen waarbij de vaardigheden zullen moeten worden versterkt (bijv. bouwkundig architect). De betrokken werknemers zijn oververtegenwoordigd in de industrie, de energiesector en de bouwnijverheid. Het zijn voornamelijk mannen met meer beroepservaring en betere arbeidsvoorwaarden.

De mismatch van vaardigheden is oorzaak van veel 'groene tekorten'

Groene beroepen vereisen vaak dat nieuwe vaardigheden worden verworven, vooral op wetenschappelijk en technisch gebied. Groene banen ontstaan in alle bedrijfstakken, hoewel deze tendens het duidelijkst is in de industrie en de bouwnijverheid. Bijna de helft van de groene beroepen heeft te maken met tekorten en kort- of middengeschoolde profielen zijn hierin oververtegenwoordigd.

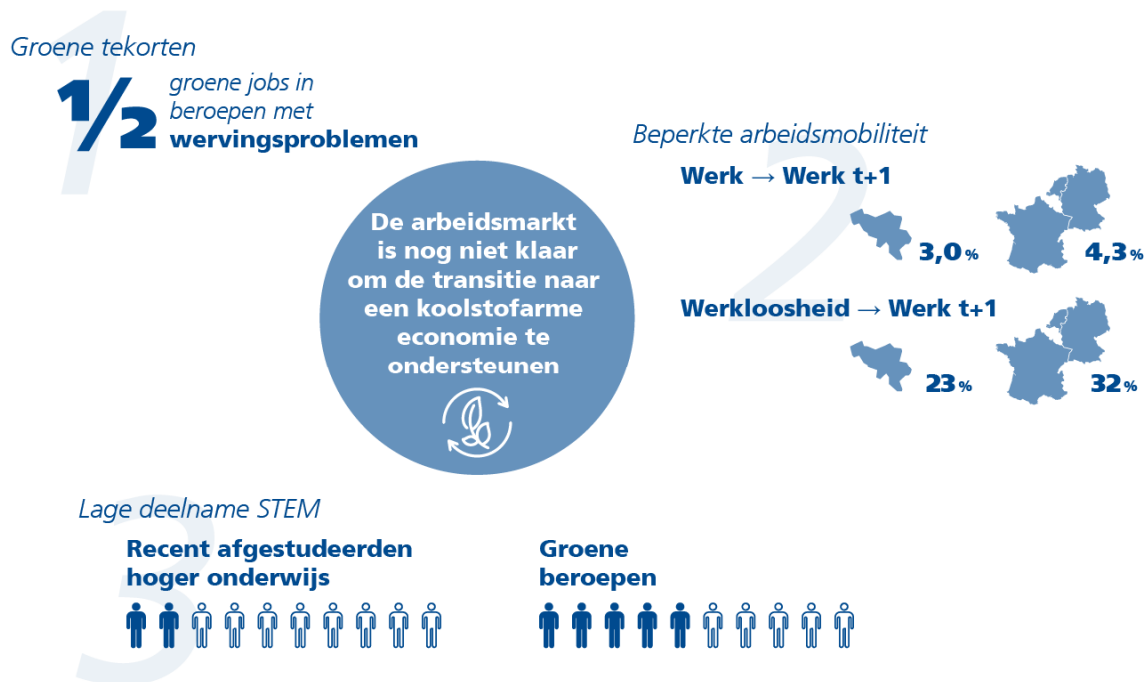
Terwijl de arbeidsvoorwaarden in groene beroepen over het algemeen beter zijn, zijn de werkomstandigheden in beroepen die zowel groen zijn als met een tekort kampen vaak moeilijker. Hoewel de digitalisering minder is afgestemd op groene beroepen die moeilijker te automatiseren zijn, kan deze dankzij een productiviteitswinst helpen om het tekort aan geschoolde arbeidskrachten op te vangen. Het is echter nodig om de risico's hiervan in te schatten en de kosten te ramen.

Te weinig omscholingen naar groene beroepen

De arbeidsmobiliteit op de Belgische arbeidsmarkt is beperkt. Werknemers die overstappen naar een groen beroep oefenen bovendien vaak al een ander groen beroep uit, waardoor de uitbreiding van milieuactiviteiten wordt beperkt. De vaardigheden die over het algemeen vereist zijn wanneer werknemers overstappen naar een groen beroep, verschillen vaak sterk van de vaardigheden die ze oorspronkelijk bezaten, wat hun omscholing afremt. Werknemers uit emissie-intensieve

bedrijfstakingen – die vaak een technisch profiel hebben – zouden kunnen bijdragen aan de toegenomen vraag naar dit soort beroepen. De beschikbare vaardigheden en het soort werk komen echter niet altijd overeen met wat er wordt gevraagd.

Bij inactieven wordt de transitie naar een groen beroep belemmerd door hun doorgaans lagere vaardigheidsniveau. Dit benadrukt nogmaals het belang van opfris- en bijscholingsprogramma's. Permanente opleiding speelt in dat opzicht een sleutelrol, maar weinig werknemers en niet-werkenden in België maken er gebruik van. Een andere vaststelling is dat de beschikbare opleidingen niet altijd aansluiten bij de vereiste vaardigheden. Tot slot is ook het lage aantal studenten in wetenschappelijke en technische richtingen, in het bijzonder bij vrouwen, niet bevorderlijk voor groene beroepen.

Op basis van deze vaststellingen heeft de Raad vier aanbevelingen geformuleerd om de ontwikkeling van groene werkgelegenheid en milieusectoren aan te moedigen:

- 1) Het arbeidsmarktbeleid actief betrekken bij het klimaatbeleid. Om de klimaattransitie te doen slagen en tegelijk de werkgelegenheid te beschermen, moet een ambitieus klimaatbeleid zowel voorspelbaar en duurzaam zijn als anticiperen op de behoeften van de arbeidsmarkt.
- 2) Het klimaatthema ontwikkelen en STEM-richtingen (science, technology, engineering and mathematics) ondersteunen op alle onderwijsniveaus en in de permanente opleiding. Leerkrachten spelen daarbij een belangrijke rol. Het blijft een prioriteit om de samenwerking tussen het bedrijfsleven en het onderwijs verder te stimuleren.
- 3) Beroepsmobiliteit ondersteunen, vooral tussen sectoren, net als het ondernemerschap in milieuactiviteiten. Omscholingen en transversale opleidingen spelen een centrale rol bij het invullen van (toekomstige) groene beroepen.
- 4) Ervoor zorgen dat de groene transitie kansen creëert voor alle werknemers, met name voor werknemers in bedrijfstakingen met een hoge uitstoot. Er moet ook worden gezorgd voor een goed evenwicht tussen mannen en vrouwen in de gecreëerde banen, terwijl er eveneens kansen moeten worden geboden aan kortgeschoolden.

Alleen door deze gezamenlijke inspanningen van alle spelers zal de arbeidsmarkt de overgang naar een koolstofarme economie kunnen ondersteunen.